

Na krawędzi chaosu

„Na krawędzi chaosu” (kuratorki: Małgorzata Ludwisiak i Katarzyna Słoboda) to opowieść o przetrwaniu w czasach światowych kryzysów i o konieczności przemian naszej wyobraźni. Prace twórczyni i kolektywów artystycznych zaproszonych do wystawy spotykają się z wybranymi dziełami z kolekcji Centralnego Muzeum Włókiennictwa w Łodzi. Prace wideo, rzeźby, instalacje, fotografie i tkaniny – zarówno stworzone niedawno, jak i kilka czy kilkanaście lat temu – układają się w niezwykle aktualną diagnozę współczesności oraz wychylają się ku nieznanej przyszłości.

„Krawędź chaosu” to dla nas nie tylko metafora kryzysu czy rozpadu świata, który znamy. To także szczególny moment, w którym dotychczasowe struktury tracą stabilność, a jednocześnie pojawia się możliwość wyobrażenia i stworzenia nowych form współistnienia. Interesują nas strategie przetrwania, ale także to, czego możemy nauczyć się od innych – od innych kultur, od wspólnot, od organizmów i ekosystemów. Chcemy przyjrzeć się temu, czy w sytuacji kryzysu możemy odejść od modelu opartego na indywidualizmie na rzecz współzależności i współpracy - mówią kuratorki wystawy, Małgorzata Ludwisiak i Katarzyna Słoboda.

Z jednej strony wystawa konfrontuje widza z rozpadem świata, jaki znaliśmy; z drugiej – wskazuje na różne formy wspólnotowości, relacji oraz wiedzy jako możliwe odpowiedzi na rozpad (nadchodzący lub już zaistniały). Artystki i artyści, pochodzący z różnych kontekstów geograficznych i kulturowych, dzielą się swoimi doświadczeniami, przeczuciami i poetyckimi opowieściami.

Dzieła opowiadają z jednej strony o docieraniu do granic systemu lub ich przekroczeniu (spektakularne wideo Rany Hamadeh, rzeźbiarskie instalacje Agnieszki Kalinowskiej, Ali Savashevich, Martyny Jastrzębskiej), o funkcjonowaniu poza granicą chaosu (wideo irańskiego kolektywu Architects for Gaza dotyczące wykorzystywania ruin i resztek do budowy tymczasowej architektury w Gazie), o niepokojącym przeczuciu nadchodzącej zmiany (fotografie Yulii Krivich z 2014 roku, graficzne tkaniny Edgara Bąka i Alicji Bielawskiej).

Z drugiej strony, odnoszą się do różnych form wspólnotowości i solidarności – istniejących lub mogących niebawem nadejść (międzypokoleniowe i siostrzeńskie relacje w indyjskim hafcie Moumity Basak czy tradycyjnej tkaninie Elizy Proszczuk; fotografie dokumentujące przestrzeń performansu argentyńskiego duetu Ana Laura Lozza & Barbara Hang czy wideo Eglé Budvytyté o wspólnocie ludzi i ziemi).

Złożone, hybrydyczne ekosystemy zaprojektowane przez Inside Job (Ula Lucińska, Michał Knychaus) czy Izę Tarasewicz (z użyciem żywych organizmów – grzybów shiitake), jak też instalacja Zoarinivo Razakaratrio / Madame Zo, nawiązująca do tradycji Madagaskaru, odnoszą nas do innych niż zachodnie systemów wiedzy i pojęć oraz zapraszają do przededefiniowania naszej wyobraźni. Rozpad może bowiem oznaczać wzrost, a utrata – wyłanianie się nowych form życia i współistnienia.

Tytuł wystawy odwołuje się do teorii złożoności. „Krawędź chaosu” oznacza stan, w którym system utracił stabilność, lecz nie przekroczył jeszcze granicy rozpadu. Systemy biologiczne i społeczne dążą do takiej formy adaptacji, która pozwala im funkcjonować właśnie w tym obszarze dynamicznej równowagi. Proces ten określany jest mianem „adaptacji do krawędzi chaosu” i zachodzi najskuteczniej w strukturach zdecentralizowanych, opartych na współpracy, a nie hierarchii. W perspektywie społecznej rodzi to pytanie o możliwe formy wspólnotowości, które mogłyby stać się odpowiedzią na współczesne kryzysy – także w ich najbardziej radykalnych przejawach.

Chcemy, żeby wystawa nie zatrzymywała się na diagnozie kryzysu. Ważne jest dla nas pytanie o to, co może pojawić się w miejscu rozpadających się struktur. Czy możemy nauczyć się funkcjonować inaczej – bardziej wspólnotowo, bardziej współzależnie, z większą uważnością na inne formy życia i wiedzy? Być może właśnie moment zachwiania systemu pozwala nam zobaczyć, że istnieją inne sposoby organizowania świata - podkreślają kuratorki.

Wystawie towarzyszyć będą oprowadzania, publiczne spotkanie z Raną Hamadeh (19.09.2026, godz. 12:00-13:30 oraz performance „Consumation” duetu Ana Laura Lozza & Barbara Hang (29.11.2026 o godz. 12:00). Projekt został przygotowany specjalnie na tegoroczną edycję Festiwalu Łódź Wielu Kultur.

Wystawa „Na krawędzi chaosu”

Wernisaż: 18 IX

Czas trwania wystawy: 18 września 2026 – 4 kwietnia 2027

Miejsce: Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi

W ramach: Festiwalu Łódź Wielu Kultur 2026

Kuratorki: Małgorzata Ludwisiak, Katarzyna Słoboda